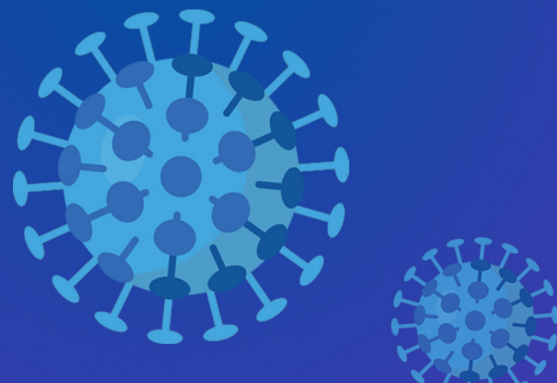

COVID-19

Informácie pre cezhraničných pracovníkov a vyslaných pracovníkov

30 marca 2020¹
#coronavirus

Informácie určené do pozornosti cezhraničných pracovníkov a vyslaných pracovníkov, na ktorých sa vzťahujú obmedzenia voľného pohybu osôb zavádzané viacerými členskými štátmi EÚ v dôsledku pandémie COVID-19

Ste cezhraničný pracovník? Ste cezhraničný pracovník, ak pracujete v inom členskom štáte, ako je členský štát vášho bydliska (to znamená, že chodíte do práce v jednej krajine a pravidelne sa vraciate do krajiny, v ktorej bývate). V prípade nezamestnanosti platia pre cezhraničných pracovníkov, ktorí sa bežne nevracajú do miesta bydliska aspoň raz za týždeň, iné pravidlá vyplácania dávok v nezamestnanosti.

Ste vyslaný pracovník? Ste vyslaný pracovník, ak ste boli vašim zamestnávateľom nachádzajúcim sa v jednom členskom štáte, dočasne vyslaný pracovať do iného členského štátu s cieľom vykonávať nejakú službu. Na účely vášho sociálneho zabezpečenia sa považujete za vyslaného pracovníka, ak vás zamestnávateľ vyslal do iného členského štátu vykonávať akúkoľvek činnosť súvisiacu s vašou prácou v jeho mene, alebo aj v prípade, že ste samostatne zárobkovo činná osoba a odišli ste do zahraničia vykonávať podobnú činnosť ako v členskom štáte vášho pôvodu.

Cieľom tohto dokumentu je informovať vás o všeobecných pravidlách, ktoré sa vzťahujú na vašu pracovnú zmluvu, ako aj o tom, čo môžete urobiť v súvislosti s vaším zdravotným a sociálnym poistením. Neobsahuje informácie, ktoré by boli pre vašu situáciu právne záväzné.

Tento dokument nie je určený občanom EÚ, ktorí majú pobyt a zamestnanie v členskom štáte, ktorého nie sú štátnymi príslušníkmi². Títo občania EÚ majú v každom ohľade právo na rovnaké zaobchádzanie ako štátni príslušníci. V tejto súvislosti si prečítajte nedávne „Usmernenia pre opatrenia v oblasti riadenia hraníc na ochranu zdravia a zabezpečenie dostupnosti tovarov a základných služieb“³.

Predovšetkým nesmie členský štát odoprieť vstup občanom EÚ s pobytom na svojom území. Ich práva (vrátane práva na pohyb na území členského štátu alebo odchod z neho) môžu podliehať rovnakým obmedzeniam ako práva štátnych príslušníkov. Členské štáty môžu tiež prijať primerané opatrenia, ako je napríklad požiadavka, aby občania EÚ absolvovali dobrovoľnú izoláciu, alebo podobné opatrenia za predpokladu, že pre ich štátnych príslušníkov platia rovnaké predpisy. Treba tiež pripomenúť, že osobitné opatrenia týkajúce sa pracovníkov

1. Útvary Komisie nepretržite monitorujú vývoj situácie a posudzujú potrebu prípadného včasného zverejnenia ďalších informácií. Tento dokument sa bude pravidelne aktualizovať, aby zohľadnil ďalší vývoj situácie.

2. Títo pracovníci EÚ môžu využiť záruky uvedené v smernici Európskeho parlamentu a Rady 2004/38/ES z 29. apríla 2004 o práve občanov Únie a ich rodinných príslušníkov voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci územia členských štátov, ktorá mení a dopĺňa nariadenie (EHS) 1612/68 a ruší smernice 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS (Ú. v. EÚ L 158, 30.4.2004, s. 77).

3. C(2020) 1753 final.

v doprave sú uvedené v oznámení Komisie o uplatňovaní „zelených jazdných pruhov“ v rámci usmernení pre opatrenia v oblasti riadenia hraníc na ochranu zdravia a zabezpečenie dostupnosti tovaru a základných služieb⁴.

V usmerneniach týkajúcich sa uplatňovania voľného pohybu pracovníkov sú načrtnuté opatrenia, ktoré by členské štáty mali prijať s cieľom zaručiť, aby sa mobilní pracovníci, najmä tí, ktorí vykonávajú kritické povolania v boji proti pandémie koronavírusu, mohli dostať do zamestnania⁵.

Komisia odporúča členským štátom zaviesť jednoduché a rýchle osobitné postupy na hraniciach s cieľom zabezpečiť ich bezproblémové prekračovanie a vyzýva členské štáty, aby prijali konkrétne opatrenia, ktorými sa zaručí koordinovaný prístup na úrovni EÚ.

Niektoré krajiny zavádzajú administratívne usmernenia a dohody medzi verejnými orgánmi s cieľom zjednodušiť postupy v oblasti sociálneho zabezpečenia v prospech mobilných pracovníkov⁶. Komisia takýto postup podporuje a spolu s členskými štátmi identifikuje najlepšie postupy, ktoré by sa dali využiť aj v iných členských štátoch.

AK STE CEZHraničný PRACOVNÍK

Podľa *Usmernení pre opatrenia v oblasti riadenia hraníc na ochranu zdravia a zabezpečenie dostupnosti tovaru a základných služieb a Usmernení týkajúcich sa uplatňovania voľného pohybu pracovníkov počas pandémie COVID-19* by členské štáty nemali brániť prekračovaniu hraníc a zamestnávaniu sezónnych pracovníkov a mali by zaviesť jednoduché a rýchle osobitné postupy na zabezpečenie hladkého prechodu cez hranice.

Ak ste cezhraničný pracovník, na ktorého sa vzťahujú obmedzenia uložené v dôsledku pandémie COVID-19 členským štátom, v ktorom ste zamestnaný, nájdete tu niekoľko informácií o podmienkach zamestnania a sociálnom zabezpečení v tomto období.

Ktorý právny predpis sa vzťahuje na vašu zmluvu?

Podľa práva EÚ [článok 8 nariadenia (ES) č. 593/2008 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky] je rozhodným právom pre individuálne pracovné zmluvy v zásade právo členského štátu, v ktorom sa práca obvykle vykonáva. Inými slovami, ak si z dôvodu obmedzení odchodu z krajiny alebo vstupu do krajiny nemôžete ako cezhraničný pracovník plniť povinnosti, ktoré vám vyplývajú z pracovnej zmluvy, právne dôsledky neumožnenia práce sa riešia podľa právnych predpisov členského štátu, v ktorom obvykle pracujete. Podľa článku 7 nariadenia (EÚ) č. 492/2011 o slobode pohybu pracovníkov v rámci Únie by ste mali mať prístup k rovnakým sociálnym a daňovým výhodám poskytovaným členským štátom, v ktorom pracujete, ako sú výhody, ktoré poskytuje vlastným pracovníkom s obmedzeným právom na pohyb.

Ak ste cezhraničný pracovník, ktorý nemôže ísť do zamestnania v inom členskom štáte a musí pracovať na diaľku z členského štátu, v ktorom býva, stávate sa vyslaným pracovníkom?

Nie. Podľa smernice o vysielaní pracovníkov⁷ nebudete považovaní za vyslaného pracovníka. To znamená, že sa na vás nebudú vzťahovať základné podmienky zamestnávania členského štátu, v ktorom bývate, keďže služba, ktorú vykonávate, sa na jeho území neposkytuje, resp. príjemca danej služby sa na jeho území nenachádza. Vaša pracovná

4. https://ec.europa.eu/transport/sites/transport/files/legislation/2020-03-23-communication-green-lanes_en.pdf

5. C(2020) 2051 final

6. Napríklad:

v Belgicku: https://www.international.socialsecurity.be/working_in_belgium/en/archives.html,

vo Francúzsku: <https://travail-emploi.gouv.fr/actualites/presse/communiqués-de-presse/article/covid-19-situation-des-travailleurs-frontaliers>,

v Nemecku: <https://www.bmas.de/DE/Presse/Meldungen/2020/corona-virus-arbeitsrechtliche-auswirkungen.html>,

v Holandsku: <https://pers.svb.nl/coronavirus-en-wonen-of-werken-over-de-grens-de-sociale-verzekering-verandert-niet/>.

7. Smernica 96/71/ES <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/ALL/?uri=CELEX%3A31996L0071> a smernica 2014/67/EÚ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?qid=1584454887016&uri=CELEX:32014L0067>.

zmluva sa, tak ako doposiaľ, bude aj naďalej riadiť právnymi predpismi členského štátu zamestnania, pokiaľ ste sa s vaším zamestnávateľom nedohodli inak. V praxi to znamená, že v takomto prípade nemusíte podávať osobitnú žiadosť ani vyplňať osobitný formulár. Podľa článku 45 ZFEÚ a článku 7 nariadenia (EÚ) č. 492/2011 o slobode pohybu pracovníkov v rámci Únie by ste mali mať prístup k rovnakým sociálnym a daňovým výhodám poskytovaným členskými štátmi, v ktorom pracujete, ako sú výhody, ktoré poskytuje vlastným pracovníkom s obmedzeným právom na pohyb. Pokiaľ ide o čiastočné prepúšťanie, cezhraniční pracovníci majú rovnaké práva ako pracovníci s pobytom a vlastní pracovníci⁸. Pripomíname tiež, že niektoré krajiny sa už navzájom dohodli a zaviedli príslušné administratívne opatrenia, ktoré potvrdzujú, že práca na diaľku nemení určenie príslušnosti krajiny⁹.

Ak ste cezhraničný alebo sezónny pracovník a počas tohto obdobia ste sa stali úplne nezamestnaným

Ak ste **cezhraničný pracovník**, ktorý sa v tomto období stal úplne nezamestnaným, mali by ste sa obrátiť na inštitúciu poistenia pre prípad nezamestnanosti v členskom štáte bydliska. Budete mať nárok na dávky v nezamestnanosti vyplácané členským štátom bydliska, a to za rovnakých podmienok ako nezamestnané osoby v danom členskom štáte a mali by ste byť využívať služby zamestnanosti v členskom štáte vášho bydliska. Ak ste cezhraničný pracovník, ktorý sa bežne nevracia do svojho miesta bydliska aspoň raz za týždeň, môžete si hľadať zamestnanie buď v členskom štáte bydliska, alebo v členskom štáte posledného zamestnania. Obráťte sa na inštitúciu poistenia pre prípad nezamestnanosti v tom členskom štáte, v ktorom sa rozhodnete hľadať si zamestnanie. Budete mať nárok na dávky v nezamestnanosti vyplácané tým členským štátom, a to za rovnakých podmienok ako nezamestnané osoby v danom členskom štáte a mali by ste využívať služby zamestnanosti v tom členskom štáte.

Ak ste **sezónny pracovník**, ktorý sa v tomto období stal úplne nezamestnaným¹⁰, mali by ste sa obrátiť na inštitúciu poistenia pre prípad nezamestnanosti v tom členskom štáte, v ktorom ste poistený. Ak bežne vykonávate činnosť aj v členskom štáte svojho bydliska, mal by to byť ten členský štát, v ktorom ste poistený. V tomto prípade budete mať nárok na dávky v nezamestnanosti vyplácané členským štátom bydliska, a to za rovnakých podmienok ako nezamestnané osoby v danom členskom štáte a mali by využívať služby zamestnanosti v členskom štáte vášho bydliska.

Ktoré právne predpisy v oblasti sociálneho zabezpečenia sa na vás vzťahujú vzhľadom na vnútroštátne obmedzenia prekračovania hraníc a odporúčania pracovať na diaľku v dôsledku pandémie COVID-19?

V súčasnej situácii naďalej platia európske pravidlá koordinácie systémov sociálneho zabezpečenia. Tieto pravidlá však poskytujú dotknutým pracovníkom určitú flexibilitu, aby zostali poistení v členskom štáte, v ktorom boli poistení pred vypuknutím pandémie COVID-19. V závislosti od situácie, v ktorej sa pracovníci ocitnú, môžu platiť tieto scenáre a navrhované riešenia:

Ak ste cezhraničný pracovník pracujúci výlučne v inom členskom štáte, ako je členský štát vášho bydliska

V súčasnosti ste poistený v členskom štáte, v ktorom ste zamestnaný. Ak nemôžete pracovať vo svojom bežnom členskom štáte zamestnania a na dočasné obdobie musíte pracovať z domu, ste v situácii, ktorá by v zásade nemala viesť k zmene uplatniteľných právnych predpisov, pokiaľ ide o vaše sociálne zabezpečenie, keďže je iba dočasná. Naďalej budete mať nárok na všetky dávky sociálneho zabezpečenia vyplácané členským štátom, v ktorom ste zamestnaný.

8. V zmysle článku 45 ZFEÚ a článku 7 nariadenia (EÚ) č. 492/2011.

9. Takéto usmernenia vydali napríklad Belgicko, Francúzsko, Nemecko a Holandsko. Odkaz je uvedený v poznámke pod čiarou 6.

10. To znamená, že sa stanete nezamestnaným tak v členskom štáte, v ktorom ste sezónne zamestnaný, ako aj v členskom štáte vášho bydliska.

AK STE PRACOVNÍK, KTORÝ VYKONÁVA ČINNOSŤ V DVOCH ALEBO VIACERÝCH ČLENSKÝCH ŠTÁTOCH

Ak pracujete v členskom štáte vášho zamestnania aj v členskom štáte vášho bydliska a ste poistený v členskom štáte zamestnania, pretože vaša činnosť v členskom štáte bydliska nie je podstatná (tvorí menej ako 25 % vášho pracovného času)

V súčasnosti ste poistený v členskom štáte, v ktorom ste zamestnaný. Ak sa teraz vaša činnosť v členskom štáte bydliska zvýši, môže sa stať podstatnou (rozumie sa viac ako 25 % vášho pracovného času počas 12 mesiacov). V takom prípade by sa právne predpisy členského štátu bydliska mohli začať uplatňovať podľa článku 13 nariadenia (ES) č. 883/2004 iba vtedy, ak priemerný pracovný čas počas 12 mesiacov prekročí 25 % vášho celkového pracovného času vo všetkých členských štátoch. Preto by skutočnosť, že počas nasledujúcich týždňov budete vykonávať podstatnú časť vašej činnosti v členskom štáte bydliska, nemala mať vplyv na vaše sociálne zabezpečenie. Mali by ste už vlastniť prenosný dokument A1 vydaný podľa článku 13 nariadenia (ES) č. 883/2004 príslušnou inštitúciou v členskom štáte zamestnania.

Ak ste pracovník, ktorý pracuje v členskom štáte zamestnania aj v členskom štáte bydliska a ste poistený v členskom štáte bydliska, pretože vaša činnosť v členskom štáte bydliska je v súčasnosti už podstatná (tvorí viac ako 25 % vášho pracovného času)

V súčasnosti ste poistený v členskom štáte, v ktorom bývate. Mali by ste už vlastniť prenosný dokument A1 vydaný podľa článku 13 nariadenia (ES) č. 883/2004 príslušnou inštitúciou v členskom štáte bydliska. Obmedzenia hraníc a práca na diaľku by nemali mať vplyv na vaše sociálne zabezpečenie.

Čo ak sa uvedené scenáre nevzťahujú na váš prípad a v dôsledku pandémie COVID-19 môže vo vašom prípade dôjsť k zmene členského štátu sociálneho poistenia?

Ak sa na vašu situáciu nevzťahujú uvedené scenáre a v dôsledku toho môže dôjsť k zmene členského štátu vášho sociálneho poistenia, môžete sa obrátiť na zamestnávateľa, aby poslal žiadosť príslušnému orgánu členského štátu, ktorého právnymi predpismi sa chcete naďalej riadiť, o pokračovanie uplatňovania jeho právnych predpisov. Zamestnávateľ by mal túto žiadosť odôvodniť tým, že je vo vašom najlepšom záujme zostať poistený v tom členskom štáte, ktorý je v súčasnosti zodpovedný za vaše sociálne zabezpečenie¹¹.

Čo ak ochorím, zatiaľ čo pracujem v členskom štáte môjho zamestnania alebo pracujem na diaľku z členského štátu môjho bydliska?

Ak pracujete v jednej krajine EÚ, ale žijete v inej, máte nárok na lekárske ošetrovanie v oboch krajinách.

Pravdepodobne ste zaregistrovaný v krajine, v ktorej pracujete, a od vášho orgánu zdravotného poistenia ste dostali formulár S1 (ak sa tak ešte nestalo, mali by ste sa zaregistrovať, požiadať o formulár a zaslať ho ktorémukoľvek úradu zdravotného poistenia v krajine, v ktorej žijete). Tento formulár vám dáva právo na zdravotnú starostlivosť v krajine, v ktorej žijete, za rovnakých podmienok ako štátni príslušníci, ktorí sú v tejto krajine poistení.

Informácie o prenosnom dokumente A1 a národných kontaktných miestach

Viac informácií o prenosnom dokumente A1 nájdete na stránke:

<https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=11366&langId=sk>

Podrobné informácie o inštitúcii sociálneho zabezpečenia, ktorá zodpovedá za vydanie prenosného dokumentu A1, nájdete na stránke:

https://europa.eu/youreurope/citizens/work/social-security-forms/contact_points_pd_a1.pdf

11. Pozri aj časť 2 usmernení týkajúcich sa uplatňovania voľného pohybu pracovníkov, v ktorej je viac informácií o využití možných výnimiek.

AK STE VYSLANÝ PRACOVNÍK

Musíte dodržiavať pracovné predpisy v hostiteľskom členskom štáte?

Ak ste v členskom štáte, do ktorého vás zamestnávateľ vyslal vykonávať služby (ďalej len „hostiteľský členský štát“) a ostávate v ňom pracovať aj naďalej, stále platia právne predpisy hostiteľského členského štátu týkajúce sa základných podmienok zamestnania (minimálna mzda, maximálny pracovný čas a minimálny čas odpočinku, pravidlá týkajúce sa zdravia, bezpečnosti a hygieny pri práci atď.). Ak máte zakázaný vstup na pracovisko pre obmedzenia súvisiace s ochorením COVID-19, musíte dodržiavať predpisy hostiteľského členského štátu. Naďalej však budete mať nárok na dávky sociálneho zabezpečenia z členského štátu, v ktorom platíte príspevky na sociálne zabezpečenie, a nie z hostiteľského členského štátu.

Ktoré právne predpisy v oblasti sociálneho zabezpečenia sa na vás vzťahujú vzhľadom na vnútroštátne obmedzenia prekračovania hraníc a odporúčania pracovať na diaľku v dôsledku pandémie COVID-19?

Ak ste vyslaný pracovník a vašu činnosť ste začali vykonávať pred vypuknutím pandémie COVID-19

Ak ste vyslaný pracovník a vašu činnosť v inom členskom štáte ste začali vykonávať pred vypuknutím pandémie COVID-19, nemali by sa vás týkať žiadne vnútroštátne obmedzenia na hraničných priechodoch, ak ste už fyzicky v členskom štáte, do ktorého ste boli vyslaný. Vaše obdobie vyslania by malo pokračovať tak, ako je uvedené v prenosnom dokumente A1, a ako samostatne zárobkovo činná osoba zostávate poistený v tom členskom štáte, v ktorom je váš zamestnávateľ usadený, alebo v ktorom ste bežne poistený.

Ak ste vyslaný pracovník a vašu činnosť ste začali vykonávať pred vypuknutím pandémie COVID-19, ale presúvate sa do iného členského štátu, napríklad v čase voľna

Ak ste vyslaný pracovník a vašu činnosť v inom členskom štáte ste začali vykonávať pred vypuknutím pandémie COVID-19, môžu sa vás týkať obmedzenia, ak opustíte členský štát, do ktorého ste vyslaní, a chcete sa neskôr vrátiť. Ide o prípad, keď svoju činnosť vykonávate v členskom štáte, ktorý ukladá vnútroštátne obmedzenia vstupu do krajiny osobám prichádzajúcim z iných krajín alebo niektorých regiónov postihnutých nákazou. Preto by ste si pred odchodom z členského štátu, do ktorého ste vyslaní, mali u príslušných orgánov overiť, či vám bude pri návrate povolený vstup do krajiny. Ak vám bude odopretý, a vaše obdobie vyslania preto nemôže ďalej pokračovať, mal by sa váš zamestnávateľ obrátiť na príslušný úrad, ktorý prenosný dokument A1 vydal, a informovať sa o ďalšom postupe.

Ak ste vyslaný pracovník a vašu činnosť ste mali začať vykonávať po vypuknutí pandémie COVID-19

Ak ste vyslaný pracovník a vašu činnosť v inom členskom štáte ste mali začať vykonávať po vypuknutí nákazy, začiatok obdobia vášho vyslania sa môže oneskoriť v dôsledku vnútroštátnych obmedzení vstupu zavedených v niektorých členských štátoch. V tomto prípade by sa mal váš zamestnávateľ alebo vy ako samostatne zárobkovo činná osoba obrátiť na príslušný úrad členského štátu, ktorý prenosný dokument A1 vydal, a informovať sa o ďalšom postupe.

Ak ste sezónny pracovník a vašu činnosť ste mali začať vykonávať v čase vypuknutia alebo po vypuknutí pandémie COVID-19

Ak ste sezónny pracovník a vašu činnosť v inom členskom štáte, v ktorom sa sezónna práca vykonáva, ste mali začať vykonávať v čase vypuknutia alebo po vypuknutí pandémie COVID-19, môže sa začiatok obdobia vášho sezónneho zamestnania oneskoriť v dôsledku vnútroštátnych obmedzení vstupu zavedených v niektorých členských štátoch. V tomto prípade by ste mali kontaktovať svojho zamestnávateľa v členskom štáte sezónneho zamestnania a informovať sa o ďalšom postupe.¹²

Obmedzenia voľného pohybu uložené členským štátom v súvislosti s aktuálnou krízou vyvolanou ochorením COVID-19

Podľa článku 45 ods. 3 ZFEÚ a smernice 2004/38/ES sa obmedzenia práva na voľný pohyb pracovníkov môžu zaviesť z dôvodov ochrany verejného poriadku alebo vnútornej bezpečnosti, a to aj v prípade rizika, ktoré predstavuje nákazlivá choroba. Odôvodnenie obmedzení sa však má vykladať reštriktívne¹³ a obmedzenia musia byť nevyhnutné, primerané a musia vychádzať z objektívnych a nediskriminačných kritérií.

Máte otázky o Európskej únii? Obráťte sa na službu Europe Direct: europa.eu/european-union/contact_sk

12. Pozri aj časť 3 usmernení týkajúcich sa uplatňovania voľného pohybu pracovníkov, v ktorej je viac informácií o sezónnych pracovníkoch.

13. Viac informácií k tejto téme nájdete v spojených veciach 115/81 a 116/81, Adoui a Cornuaille, EU:C:1982:183.

© Európska únia, 2020

Opätovné použitie tohto dokumentu je povolené za predpokladu, že sa primeraným spôsobom uvedie zdroj a označia sa všetky zmeny (licencia Creative Commons Attribution 4.0 International). Akékoľvek použitie alebo reprodukcia prvkov, ktoré nie sú vo vlastníctve EÚ, podlieha povoleniu priamo od príslušných držiteľov práv. Pokiaľ sa neuvádza inak, všetky snímky © Európska únia. Ikony © Flaticon – všetky práva vyhradené.